

Stenstolpar i landskapet

En omfattande stenindustri bedrevs under ca 50 år i Vätö socken, nästgranne till Vädö. Stenbrytning i större omfattning kom igång i runt 1890 och pågick till ca 1940. En stor del av produktionen av röd Vätögranit levererades till Stockholm för byggnation av bland annat riksdagshuset och operahuset. Mycket gatsten högs också, varav en stor andel gick på export. Under en period på 15 år bedrevs också stenbrytning på Stora Änklingen på Björkö.

Även stenindustrin på Vätö drabbades av de dåliga tiderna i slutet av 1920- och början av 1930-talen. Produktionen sjönk kraftigt och många stenhuggare blev arbetslösa. Min far, Hans Alvé, har berättat att stenhuggare från Vätö under de svåra åren gav sig ut i Roslagen och erbjöd sina tjänster till dem som kunde tänka sig att få stenhuggeriarbeten utförda. Resultaten kan fortfarande ses runt om i trakten, till exempel i form av grindstolpar och staket-/stängselstolpar längs vägar.

Stenhuggeri bedrivs fortfarande på Vätö, men nu i mindre omfattning.

Anna-Karin Alvé, februari 2018

Foto: Anna-Karin Alvé

Grindstolpar vid Norrgården i Senneby från Norrgärdet

Foto: Anna-Karin Alvé

Grindstolpar vid Norrgården i Senneby från Sennebyvägen

I den östra delen av Väddö golfklubbs bana finns rester som minner om stenbrytning för användning lokalt.

Foto: Thure Herbertsson

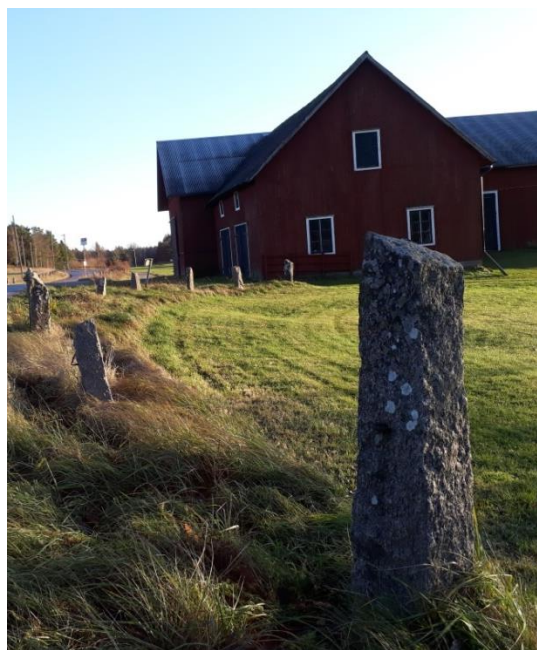

Stenstolpar längs Sennebyvägen
från Södersund

Foto: Anna-Karin Alvé

Stenstolpar längs Simpnäsvägen
vid Södersund

Ståtliga stenstolpar beställdes ibland från stenindustri för att pryda infarten till mangårdsbyggnaden. En vanlig modell finns till exempel vid Wiktor Jansgården i Senneby.

Foto: Anna-Karin Alvé

Foto: Margareta Eriksson

Information om stenindustrin på Vätö är hämtad från boken Vätögranit – stenindustri, folkrörelser och politik i Vätö landskommun 1890-1940 av Lennart Rosander, Stockholms läns museum och Norrtelje Tidnings förlag, 2000.